

jejo na blaginjo narodu, katerega so v življenju tolikanj ljubili. Najprikladnejše izrazilo teh nazorov je ustvaril A. Aškerc z lepo prigodnico, katero je objavil »Slov. Narod« v številki z dne 10. vel. srpana t. l.

Tistim čitateljem pa, ki Kremplja poznajo samo iz Prešernovega sršena:

»Krémpelju.

Nisi je v glávo dobil, si dobil le slovénšino v krémplje;

Dúh preonémčeni sláb, vóljni so krémpļji bíli«.

drugače pa nič ne vedo o Krempljevem plodonosnem delovanju, tistim čitateljem naj povemo da se mi popolnoma strinjamo s Sketovo opazko o tej zabavljici (gl. le-tega »Slovstveno čitanko« na str. 400.), da »v tem sršenu zabavlja Preširen pač neopravičeno štajerskemu pisatelju Antonu Kremplju, kateri gotovo ni bolj nemčeval v svojih spisih, kakor drugi vrstniki njegovi. Bilo je pač nemško ime »Krempelj« prav pripravno in vabljivo za kako puščico.«

Vodnikova koča ob vznožju slovenskega velikana na Velem polju se je blagoslovila in otvorila po določenem načrtu ob mnogobrojni udeležbi dne 19. vel. srpana t. l. Naš list se seveda ne more spuščati v podroben popis te svečanosti, dasi nas to jako mika, ker smo bili sami prisotni. Toda ne moremo si kaj, da ne bi očitno priznali, da smo se prav ob tej priliki živo uverili o velikem pomenu našega »Planinskega društva«. Kajti njega prevažni nalog je, našim pokrajinam, ki so in hočejo ostati slovenske, ohraniti in, žalibog, semtertja šele zopet priboriti slovensko lice. Kakor mnogo blago roma pod tujo marko, tako se tudi skuša po tujih, nam neprijaznih planinskih društvih potvoriti pristni značaj naših pokrajin, in semtertja se je to že tudi posrečilo. — Marljivo radovljiško podružnico pa prav toplo zahvaljujemo na novem dokazu njene neumornosti, a zajedno jo pozivljemo, naj vztraja navzlic vsem zaprekam; saj dela jo čaka še mnogo, ker so nas uprav v njenem okraju že mnogo prihitela taka planinska društva, katerim je slovensko avtohtonsko stanovništvo — »Luft«.

Srbi i Hrvati, Napisao dr. Milovan Gj. Milovanović (Iz »Dela«). Beograd, Parna radikalna štamparija 1895. Cena 50 para dinarskih (= pol franka). (V cirilici). — V tej razpravi dokazuje pisatelj, da so Hrvatje takrat, ko jim je pretila narodna smrt od strani Madžarjev, vzeli inicijativo, da se spoje s Srbi, pa da so se otresli svojih južno-slovanskih idejalov, in zapeljani po tuji politiki in katoliški propagandi začeli davati obeležje hrvaško-srbskim deželam, katere spadajo v območje avstro-ogerske oblasti; Hrvatje da stoje v službi avstro-ogerske okupacije in katoličanstva, ker vežejo svoje tesnosrčne hrvaške težnje na tuje načrte in tuje uspehe na slovanskem jugu. — Pisatelj zahteva, da bi Hrvatje svoje aspiracije podredili skupnim hrvaško-srbskim težnjam, t. j. srbskim, ker po njegovem mnenju ima samo srbski narod sile v sebi, da bi mogel zjediniti srbsko-hrvaški narod. Razdor hrvaško-srbski je v prvi vrsti politične naravi; poleg nje igrajo postransko ulogo tudi vera, zgodovinski razvitek, spomini, običaji i. t. d. Hrvatje niso popustili misli o narodni zajednici s Srbi. Hrvatje ostanejo na veke v krilu narodnosti srbske; ali v tej narodnosti hočejo jednemu delu nadeti hrvaško ime in ga podložiti vplivu in oblasti Zagreba. — To delo je zajedno zločinsko in samomorsko. — Pisatelj pa priznava, da so tudi Srbi v mnogočem krivi temu razdoru. —

Razvidno je, da bi bilo celokupnosti srbsko-hrvaški v največjo korist, ako bi se jeden ali drugi del, t. j. ali Hrvatje ali Srbi odrekli hrvaštva, odnosno srbstva. To zahteva tudi pisatelj, rabeč besede bana Jelačića: »Mi smo svi jedan narod, ostavimo i Srblje i Hrvate!« Dobro! Toda ako napustite Srbe in Hrvate, kako naj se zove skupni narod? Kdo naj vodi politiko celokupnega naroda? Pisatelj seveda pripisuje to pravico Srbom, a Hrvatje se ne udado in se ne mogo udati, da bi se njih ime ponižalo na isti nivo,

kakor hercegovsko, dalmatinsko, črnogorsko. — Razdor je v resnici i jednim i drugim v veliko škodo, ali take samozatajne požrtvovalnosti ni pričakovati ni od jedne, ni od druge strani, in zato gleda vsaki rodoljub in prijatelj južnih Slovanov z žalostnim srcem ta boj, a ne more pritrjevati, ni obsojati ne jednih, ne drugih. Sicer pa se dotika tega perečega vprašanja tudi nastopna točka, na katero zagledelj opozarjamo za to se zanimajoče čitatelje.

R. P.

Archiv für slavische Philologie. Siebzehnter Band. Erstes und zweites Heft. Berlin 1895 — Vsebina tega zvezka je prinesla konec *Rešetarjeve* razprave o dubrovniških pismih 13.—16. stoletja. Uspeh njegovega preiskovanja je, da je jezik, v katerem so pisana ta pisma, dubrovniški narodni dijalekt, ki je bil v oni dobi hercegovskemu mnogo podobnejši, ker so se njegove sedanje posebnosti razvile šele v 15. stoletju. V. Jagić je podal jedno poglavje iz zgodovine južnoslovanskih jezikov. W. Nehring je objavil doneske k zgodovini dramatične literature v Poljski, V. Oblak pa razpravo o najzanimivejših poglavjih glasoslovja in oblikoslovja bolgarske slovnice. Prva polovica te razprave, ki bode dovršena v prihodnjem zvezku, govori o ostankih nosnikov, o zameni in nadomeščanju teh glasnikov, o jatu in o glasnikih *o, e, i, y*. G. Polivka opisuje nov tekst vitae Adae et Evae. M. Rešetar govori o starem rastočem naglasu v srbsčini. Asmus Soerensen nadaljuje svojo zanimivo razpravo o razvitku srbskih junaških pesmij. V kritičnem pregledu se obširno ocenjajo različne knjige. Ocene so spisali C. Jireček, E. Mucke in naša zemljaka M. Murko in V. Oblak. Končno ocenjajo V. Jagić, C. Jireček in V. Oblak v bibliografiji množino filoloških knjig in razprav.

Najznamenitejša je brez sumnje razprava V. Jagića o zgodovini južnoslovanskih jezikov, t. j. slovenščine, srbsčine ali hrvaščine in bolgarščine, ki se dele v množino narodnih narečij. Najprej imenuje pisatelj krivo misel, katero sta zastopala Kopitar in Miklošič, da so se dežele, v katerih stanujejo južni Slovani, poselile v dveh različnih dobah. Kopitar je namreč trdil, da je sprva stanovalo na tem ozemlju od Črnega in Egejskega morja tja do Adrijanskega jedno homogeno pleme, namreč Slovenci, pozneje pa se med-nje kakor klin zarinilo hrvaško in srbsko (po tedanjem nazivanju ilirsko) pleme. Jednakega mnenja je bil tudi Miklošič, ki je delil slovenščino v staro, novo, daško in bolgarsko slovenščino. Staro slovenščino je imenoval tudi panonsko, novo pa noriško-karantansko. Glavno dokazilo za jedinstvo vseh narečij mu je bil rinezem (nosniki), katerega so imeli vsi Slovenci še v zgodovinski dobi. Lovro Mahnič je takisto smatral bolgarščino kot najbližjo sorodnico slovenščini. Njemu so bili glavni argument slabi ali motni glasniki, katere imata še sedaj slovenščina in bolgarščina. Mahnič je trdil, da je bila že v dobi stare cerkvene slovanščine tako imenovana stara slovenščina razdeljena v slovensko in bolgarsko skupino. — Jagić pa dokazuje, da se ostanki rinezma ne nahajajo samo v slovenščini in bolgarščini, nego tudi v srbsčini ali hrvaščini, ki se je po mnenju Kopitarjevem ali Miklošičevem šele pozneje med oni dve slovenski narečji zagostila. Dalje trdi Jagić, da se je v slovenščini že v 10. stoletju govoril glas *č* namesto cerkvenoslovanskega *š* in *j* za *ž*; namesto stsl. *q* so govorili že tedaj *o* v slov. in *r* v besedi *te-re* namesto stsl. *že*. — Posebnosti slovenske so tudi acc. plur. na *ę* n. pr. *grehe, grešnike*, oblike pridevniške *svetemu, nepravdnega* itd., ki se čitajo v brizinskih spomenikih poleg oblik staroslovenskih. Iz teh pojavov sklepa Jagić, da že v dobi cerkvene slovanščine Kopitarjevi in Miklošičevi Slovenci niso bili homogene masa, nego da so se že tedaj različna plemena odlikovala po osebnostih.

Da se je Kopitarjeva in Miklošičeva teorija o jedinstvu slovenskem tako dolgo ohranila, temu je kriva po mnenju Jagićevem zgodovinska tradicija. Bizantinski viri